

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

DE TEGENWOORDIGE BETEKENIS VAN DE WIJSBEGEERTE VAN HET RECHT VOOR DE RECHTSWETENSCHAP.

Openingsles van den Nederlandschen Cursus in de Wijsbegeerte van het Recht aan de Vrije Universiteit te Brussel op Woensdag, 20 October 1937, door Jhr. Dr J. J. VON SCHMID, docent aan de Universiteit.

Het wijsgeerig denken over het recht is in den loop der eeuwen van geweldige beteekenis geweest voor de ontwikkeling en de organisatie van het leven in staat en maatschappij. De voornaamste juridische vormen die wij tegenwoordig daarin kennen, zooals grondwetten, wetboeken, rechterlijke organisatie, zijn min of meer feitelijke verwezenlijkingen van hetgeen theoretisch wijsgeerig denken in voorafgaande eeuwen aan staat en maatschappij als redelijke eischen had gesteld.

Maar juist het tot stand komen als staatkundige instellingen van hetgeen de wijsbegeerte van het recht theoretisch had geëischt, heeft daarna aan dat abstracte bespiegelen, van hetgeen anders diende te worden dan het bestaande was, een einde gemaakt. Bevredigd en voldaan met het positieve of stellige recht, verkreeg men na twee eeuwen van energieke beoefening van het denken, een afkeer, een gemis aan waardeering en behoefte voor hetgeen de drijvende kracht was geweest tot het brengen van waar men zich nu zoo wel bij bevond.

Laat ik dit even voor U aan de historische feiten nader toelichten.

Na de Middeleeuwen zien wij in Europa in de rechtswetenschap een beoefening van een

natuurrecht ontstaan, die zuiver redelijk wil zijn.

Descartes, wiens baanbrekend werk voor deze methode van denken voor de algemeene wijsbegeerte juist dit jaar overal is herdacht, en Hugo de Groot voor de wijsbegeerte van het recht, maken het denken los van de scholastische methode en de christelijke wereldbeschouwing.

Dit denken verklaart aanvankelijk in de 17e eeuw de werkelijkheid methodisch op zijn wijze en verkrijgt in de 18e eeuw een houding tegenover de bestaande traditie. Want het kan niet langer daarin de hoogste redelijke maatstaf van recht gelegen zien, verlaat de feitelijke werkelijkheid, verkrijgt voor zijn tijd een revolutionair karakter, begeeft zich in abstracte voorstellingen, op zoek naar het volmaakte recht voor alle tijden en plaatsen geldend, het natuurrecht.

In dit verband kan ik mij er op dit oogenblik van ontslagen achten, U te schilderen, welke vormen het positieve recht in die tijden had aangenomen. Ik heb nu slechts van noode een beroep bij U te doen op uw redelijk inzicht, dat die drang naar het zoeken van een natuurrecht als hoogsten vorm van recht moest groeien met het toenemen van de ontevredenheid over de bestaande rechtstoestanden.

Deze ligt hoofdzakelijk in de toenemende persoonlijke willekeur van de overheid bij haar optreden tegenover de onderdanen van den staat en de onzekerheid voor hen, die daarvan het gevolg is. Vooral binnen het gebied van het strafrecht worden deze bezwaren van het absoluut gezag tegenover de onderdanen het sterkst gevoeld. Er heerscht in Frankrijk ten dien aanzien een systeem, waarbij het mogelijk is een persoon, zonder opgave van redenen aan hem en aan zijn familie, zonder voorafgaande mededeeling voor onbepaalden tijd gevangen te zetten, op koninklijk bevel.

Tegenover zulk een persoonlijke willekeur van den meest ingrijpenden aard, als hoogste recht in den staat, eischt het wijsgeerig denken van het moderne natuurrecht de algemeene wettelijke regeling voor alle onderdanen gelijk, en voorzien van waarborgen voor hen tegenover de overheid. Ziehier een als algemeen menschelijk beschouwd recht, dat nu als positief recht in vele grondwetten wordt aangetroffen.

Het is de wijsbegeerte van het natuurrecht van de 17e en 18e eeuw, die ons bevrijd heeft van persoonlijke willekeur in den staat als algemeen aanvaard rechtsphaenoneem en die ons daarvoor in de plaats gebracht heeft de objectieve regelingen van grondwet en wetten, algemeene regelingen, die overheid, waaronder de rechters, en onderdanen gelijkelijk binden.

Frankrijk heeft hier de leiding gehad; de overgang van de theorie naar de praktijk brengt de periode van de Fransche revolutie. Daar wordt uitgevochten, of de constitutie, als maatschappelijk verdrag van de onderdanen al of niet, gelijk het volmaakte natuurrecht, veranderbaar zal zijn, enz. Het is de op de volkssovereiniteit steunende caesar, Napoleon, die het Fransche volk de vurig begeerde wetboeken heeft gebracht. Daarna zijn vele landen Frankrijk nagevolgd, zoodat in vele staten de rechtsinstellingen onder invloed staan van de wijsgeerige denkbeelden uit vroeger eeuwen. Zij leven als het ware in die instellingen voort.

Het spreekt van zelf, dat men, bij de toepassing van hetgeen de natuurrechtsleer voorschreef, zeer toegevend heeft moeten zijn tegenover de werkelijkheid. Wij noemden reeds de gedachte, om het recht voor eens en altijd vast te leggen in wetten, als een volmaakt recht.

Het was een zelfde soort te eenvoudige gedachte, die meende, dat de teksten der wetten op zich zelf voldoende zouden zijn, dat zij geen

moeilijkheden bij de toepassing zouden opleveren, die meende, dat men slechts met het lezen van de wet zou kunnen volstaan. Ehrlich deelt in zijn Sociologie van het Recht mede, dat Napoleon zijn wetboeken verloren waande, toen hij vernam, dat er een uitgebreid commentaar op geschreven was.

Hij achtte blijkbaar nu alle rechtszekerheid opnieuw verdwenen.

Ook de theoretische rechtswetenschap was met het ontstaan van het nieuwe positieve recht allerminst dood. Zij nam slechts een geheel anderen nieuwen vorm aan. Voor de abstracte bespiegelingen van het natuurrecht komen beschouwingen in de plaats, die zich stellen op den grondslag van het positieve recht, het nieuwe in den staat geldende recht.

Nu heeft het natuurrecht al zijn vroegere aantrekkelijkheid verloren. Nu is men in beginsel tevreden met hetgeen onder zijn invloed als geldend recht feitelijk bestaat. De spanning tusschen het verlangen en de werkelijkheid is weg en de wijsbegeerte van het recht, die zoekt naar het hoogere boven het bestaande, ziet zich geen taak meer gesteld; zij moet op den achtergrond geraken.

Voor zoover zij voortduurt, mist zij de vroegere groote ideële drijfkracht, nu men met het feitelijk bestaande recht in beginsel tevreden en voldaan is. Nu begint men het positieve recht en zijn praktijk juist hooger te achten dan de wijsgeerige bespiegelingen, die in zekeren zin vruchteloos zijn geworden.

In het midden van de 19de eeuw ontbreekt de wijsbegeerte van het recht dan ook vrijwel door het overheerschen van de materialistische levensbeschouwing van feiten en wetten als hoogste vormen van zuiver wetenschappelijk inzicht.

Begrijpelijk is dit, al steekt er een groote mate van ondankbaarheid in tegenover het moderne natuurrecht van Oldendorp en Grotius tot Kant.

Want het is tegelijk onze plicht dit zoo abstracte denken te zien en te waardeeren in en voor den tijd waarin het ontstond en groeide.

Want behalve de zoo nuttige instellingen, waarin wij ons nog heden ten dage verheugen, is het geboren uit geesten, die het vrije wetenschappelijke onderzoek voorstonden, die met de rede op objectief rechtvaardige wijze een geestelijk verscheurde traditie wilden overbruggen, een toestand van sociale verdeeldheid in

standen en diepgaande godsdienstige verschillen.

Daarin is men ten volle volledig geslaagd.

Juist nu dit zoo geheel in overeenstemming is met de juiste beginselen van wetenschappelijk onderzoek en het belang van een gezond en vredig maatschappelijk leven, zal het van belang zijn, op die zoo zegenrijke resultaten van het moderne natuurrecht voor de ontwikkeling van staat en maatschappij te wijzen. Het heeft voor ons zijn groot nut, ons goed voor oogen te stellen, van welken geest het vrije onderzoek door het natuurrecht in de 17de en 18de eeuw vervuld is geweest. Want, helaas, het heeft heden ten dage meer dan vroeger beteekenis op nieuw voor te houden de onschatbare waarde die in onze bestaande staats- en rechtsinstellingen gelegen is, omdat zij van verschillende zijden aan een miskenning worden blootgesteld. Men wil hen voor andere doen plaats maken, zonder te beseffen, wat daarmede wordt prijsgegeven.

En hoe zal men dit dan beter kunnen doen, dan door, in een historisch wijsgeerige bespreking, aan te toonen, door welken geest zij geleid werden, die hen in denken en gebeuren hebben geschapen en waartegen zij gericht waren.

Want het zijn tegenwoordig de diepste geestelijke rechtsbeginselen, die in den tegenwoordigen tijd wederom tot brandende vraagstukken zijn geworden, of dit ieder oogenblik weer kunnen worden.

Dit maakt het wetenschappelijk leven rijker en levendiger dan te voren, het maatschappelijk leven echter tegelijk onzekerder en gevaarlijker en de wetenschappelijk geschoolden verantwoordelijker.

Aan de andere kant heeft de wetenschappelijke natuurrechtelijke beschouwingswijze voor den tegenwoordigen tijd beslist afgedaan.

Wanneer zij tegen het einde van de 19de eeuw als rationalistische wijsbegeerte herleeft, verheugt men er zich over dat aan den tijd, waarin de platte stof alles was, een einde blijkt te zijn gekomen en de belangstelling voor het geestelijke herleeft is. Wel noemt zij zich dan niet meer natuurrechtelijk, met uitzondering van het Neo-Thomisme, maar haar methode van denken is geheel dezelfde gebleven. Het is die, waarbij het redelijk denken losgemaakt is van iedere sociale werkelijkheid en nu geldigheid bezit in zichzelf en zijn logischen samenhang met andere dergelijke gedachten.

Het is dit denken, dat Descartes precies 300 jaar geleden in zijn « Discours de la Méthode » in onze beschaving heeft gebracht, en dat Spinoza *more geometrico*, op de wijze van de wiskunde noemde.

Maar deze wijze van denken bleek nu te leiden tot leege vormen, die wel inzicht geven in logische samenhangen, maar niet in voor mensch en maatschappij beteekenende dingen. Terecht bleef men in het algemeen de wijsbegeerte van het recht bij Neo-Kantianen en Neo-Hegelianen onbeteekenend vinden ten opzichte van het positieve recht.

Dit is begrijpelijk, want zelfs in de wiskunde was men in deze eeuwen tot de ontdekking gekomen, dat de uitgangspunten, de axiomata waaruit men abstract-logisch de waarheden wetenschappelijk afleidde, zelf, van redelijk standpunt, willekeurig en onredelijk waren.

Zelfs hier was het logische dus in werkelijkheid slechts een vorm met een onlogischen, onredelijken inhoud. Een niet-Euclidische meetkunde met andere axiomata was, zuiver wetenschappelijk en wijsgeerig beschouwd, even gelijkwaardig met die van Euclides.

Dit louter formeele bleek ook tijdelijk bij de hernieuwde beoefening van de wijsbegeerte van het recht na 1890. De beoefenaars prezen het als een goede zijde. Want nu was het eerstens een reine, uitsluitend redelijke wijsbegeerte en verder was zij daardoor los van welk politiek denkbeeld ook.

Wel had het oude natuurrecht zich vrij geweten van de theologische openbaringen, maar het had zich dus slechts zuiver redelijk gewaand. Want in werkelijkheid was de inhoud van zijn denken gebonden gebleven, aanvankelijk aan tijdelijke en plaatselijke bestaande tradities, later aan willekeurige reacties daarop. Zoo wordt het dus later verklaarbaar en begrijpelijk, dat met de zelfde « rede » de Groot als burger van een republiek dezen staatsvorm als de meest redelijk juiste beschouwde, Hobbes de absolute monarchie en Locke de gematigde monarchie. Zoo vindt ieder aanvankelijk eigen milieu redelijk. Later reageert men tegengesteld aan het bestaande. Men stelt de « trias politica » als redelijk tegenover het onredelijk absolutisme, of de volkssouvereiniteit tegenover de bestaande godssouvereiniteit. Maar steeds blijft er positief of negatief een verband bestaan met het bestaande.

Ongetwijfeld was dus tegen het einde van de

19e eeuw het redelijk inzicht in het denken toe- genomen, omdat men zich een juistere voorstel- ling had eigen gemaakt, omtrent haar wezen en beteekenis en beperktheid. Men was nu ook los van iedere sociale en staatkundige werkelijkheid en daardoor meer algemeen geldend in zijn denken.

Maar het algemeen succes was kleiner dan ooit en zulks te meer, omdat het juridische denken met den dag toenam in het problemati- sche.

Slechts zij die van het denken opnieuw politie- ken invloed vreesden, konden deze ontwikke- ling van de wijsbegeerte van het recht prijzen, omdat het afleiden van het denken van de wer- kelijke problemen naar uiterst moeilijke, maar onschuldige, gebieden iedere mogelijkheid van het ontstaan van hervormde invloeden op de staatkundige politieke werkelijkheid uitsloot.

Hoog en zuiver, maar ook volkomen steriel, stond deze wetenschap van het reine recht in het Duitsche keizerrijk als een verheven alge- meen geldend denkgebied.

Maar naast geringe belangstelling bracht de herleefde rechtsphilosophie ook veel teleurstel- ling, omdat men haar soms met verwachtingen tegemoet trad, waaraan zij volstrekt niet kon beantwoorden.

Dan wilde men dat zij licht zou verschaffen in de moeilijkheden, die de praktische beoefe- ning van het positieve recht op den duur waren gaan medebrengen.

Wij zeggen dat het positieve recht ontstaan was als een praktische neerslag van het natuur- rechtelijk denken. Het was, om zoo te zeggen, beschouwd als het gevonden ideale zuivere na- tuurrecht. Maar dit was natuurlijk allermint het geval geweest. Want men had, steunende op de gedachte, dat het Romeinsche recht die « ratio scripta » inhield, uit het corpus juris een pasklaar stellig recht gemaakt, dat als het absoluut geldende tegenover het maatschappe- lijk leven was gesteld, als een blinkende maat- staf voor zijn inrichting en het handelen van de onderdanen.

Maar het maatschappelijk leven was sinds het tot stand komen der wetten enorm veranderd. Deze veranderingen deden op het positieve recht hun invloed gelden, ondanks alles.

Het leven had tal van nieuwe vormen aange- nomen, een ontwikkeling doorgemaakt, die niet slechts de feitelijke verhoudingen, maar ook het denken had beïnvloed. De staats- en rechtsinstel-

lingen waren maatschappelijk vergroeid en de wetgeving was daartegenover aan het ver- ouderen.

Daarbij werd het duidelijk, dat in de praktijk het geheele beginsel waaruit het verlangen naar rechtspraak uit de codificatie was voortgespro- ten, niet meer gewaardeerd werd. Men zag niet meer daarin het middel, om tegenover de onder- danen een willekeurig optredende overheid re- delijk tot een objectief oordeel te dwingen. Overheid en onderdanen waren sindsdien door samenwerking in de parlementen in meer ge- regelde verhoudingen tot elkaar gekomen.

Nu kreeg men meer oog voor het feit, dat die juridische techniek, waarbij men in den algemeenen geest van een wet redelijk een objectief oordeel opspoort, niet geeft hetgeen maatschappelijk handelende mensen beoogen.

Want men heeft gehandeld als maatschappe- lijk mensch en is daarbij afgegaan op bestaande gewoonten, normale opvattingen en verwach- tingen uit het betrokken maatschappelijk mi- lieu. Daarnaar wil men dus bij zijn handelen beoordeeld worden en niet naar de wisselvallige uitkomsten van den strijd voor de staatsrecht- banken, waar de handelingen beoordeeld wor- den naar de abstracte wetsbegrippen.

Deze opvattingen brengen groote handels- vereenigingen er toe aan hun leden de verplich- ting op te leggen hun vereenigingsgeschillen voor eigen arbiters te doen berechten, op grond van de gewoonte, het gebruik en de billijkheid. De arbitrale rechtspraak is dan ontstaan.

In de sfeer van het publieke recht, om een ander voorbeeld te geven, ontstaan in verschei- dene landen in de verhoudingen van vorst, mi- nisters en parlamentsleden nieuwe gewoonten, die de door de grondwet vereischte en aanvan- kelijk bestaande verhoudingen op zijde dringen.

Het is deze nieuwe praktijk, die een ieder, die daarmede in aanraking komt, onmiddellijk voor rechtsproblemen stelt. Daarbij blijken, bij eenig nadenken, de diepste vragen omtrent het we- zen van het recht betrokken te zijn. Want in het onderhavige geval b.v., waar een nieuwe gewoonte het geschreven recht en al zijn be- ginselen eenvoudig op zijde duwt, komt men voor vragen te staan als deze: is dit recht, zoo ja, is er dan nog ander recht dan alleen wettenrecht en hoe is dan beider verhouding? Wij komen nu in een gebied van wijsgeerige be- schouwingen, die steeds aan de feiten gebonden blijven. Bovendien hebben sedert 1800 reeds

tal van rechtsgeleerden deze verschijnselen als rechtsverschijnselen beschouwd, hen opgemerkt en hen in theorie vaak wetenschappelijk vastgelegd.

Men heeft dus in het tegenwoordige rechtsleven vaak te maken met het botsen van verschillende rechtsopvattingen van geheel verschillende aard, wier maatschappelijke betekenis en waarde men vast kan stellen en waarvan het inzicht en de kennis van hun wezen onzen kijk in de praktijk van het rechtleven kan verdiepen en de oplossing er van vergemakkelijken.

Want het recht is een maatschappelijk verschijnsel en de rechtswetenschap is geen zuiver theoretische wetenschap. Steeds beoogt zij een maatschappelijke praktijk. Want wij zagen dat zelfs bij het zoo abstracte natuurrecht van de 17e en 18e eeuw dit het geval was. Slechts de wijsbegeerte van het einde van de 19e eeuw heeft hiermede gebroken. Zij werd een denken ter wille van zich zelf en daardoor ook steriel.

Een rechtsphilosophie, die haar taak juist begrijpt en deze niet uit het oog wil verliezen, heeft zich bezig te houden met die vraagstukken, die in den tegenwoordigen tijd voor het rechtsleven van betekenis zijn. Zij moet hen bezien van uit hun theoretisch wetenschappelijke achtergrond. Zoo kan de wijsbegeerte van het recht bijdragen tot een rijker wetenschappelijk inzicht in de rechtspraktijk.

Een dergelijke studie voert tot de volgende inzichten: De opvatting, dat het recht alleen uit geschreven regelingen zou bestaan, blijkt onhoudbaar te zijn. Men zal verschillende vormen van recht dienen te onderscheiden; een phaenomenologie van het recht wordt mogelijk voor de wijsbegeerte van het recht, waarbij men de verschillende zeer uiteenlopende oordeelen over het recht, zooals de verschillende rechtstheorieën deze geven, als betrekkelijkheden zal leeren begrijpen.

Wetten, gewoonten, overheidsbevelen, conventies, rechterlijke uitspraken, enz., al deze rechtsvormen moet men leeren onderscheiden, hun onderlingen samenhang nagaan en hun sociale betekenis opsporen.

Dit voert tot geesteswetenschappelijke studies, die ook omtrent den mensch tot geheel andere inzichten leiden dan voorheen gehuldigd werden en die het uitgangspunt hebben uitmaakt van het natuurrecht en het daaruit voortgekomen wetspositivisme. Een orientatie

aan andere theorieën en opvattingen behoeft dit allerm minst uit te sluiten; men kan daarmede zelfs het bijzondere meer naar voren doen komen.

Is een dergelijk onderzoek geschied, dan komt men tot het resultaat, dat voor de tegenwoordige maatschappij, mits algemeen beschouwd, de natuurrechtelijke beschouwing, hetzij met, hetzij zonder theologie, niets meer kan opleveren. De wiskundige rede is voor de sociale wetenschappen dood gelopen door de bewustwording van haar formalisme, terwijl het middeleeuwsche denken der scholastiek een kathalogiseerende en dus indeelende bezigheid is, waarvan derhalve nimmer een frissche, nieuwe kracht kan uitgaan om het veranderende en nieuwe in onze maatschappij te verstaan in zijn eigen nieuwe vormen en in eigen nieuwen geest.

Blijft over voor de toekomst, om het denken en het recht maatschappelijk te doordenken, d. w. z. als product van de menschelijke samenleving, waarin denken en gebeuren elkaar wederkeerig en beurtelings beïnvloeden in een ontwikkelingsproces, dat als geheel door geen geest bewust geleid wordt en dat daardoor steeds nieuwe vormen en toestanden oplevert.

Als idee voor het recht verschijnt dan de gedachte aan een sociaal recht, dat de verhoudingen beschouwt en afweegt, regelt en beperkt in verband met hun functie en betekenis in het maatschappelijk leven, waarin zij zich bevinden, waarvoor echter sociologische kennis onontbeerlijk is.

Die kennis moet betreffen de algemeene eigenschappen van personen en instellingen in hun psychologische hoedanigheden.

Wil men het recht in de toekomst tot een overheerschende wereldmacht maken, dan zal dit slechts mogelijk zijn doordat een sociaalzederlijke macht in mensch en maatschappelijke instellingen wordt aangekweekt.

Er zijn teekenen in de huidige staatkundige ontwikkeling die er op wijzen, dat het in die richting reeds gaat. Zij zijn u, noch mij in methode sympathiek. Maar vaak is in den beginne wreed en ruw hetgeen later tot beter uitgroeit. Is niet het ons zoo gewaardeerde individualisme in Italië begonnen door zedelooze daden, om eerst veel later, in de 19e eeuw, na verscheidene uitspattingen, tot voor mensch en maatschappij heilzame hoog zedelijke vormen gekomen te zijn?

Het is even een blik in het verschiep, die ik

moeilijk na kan laten u voor te houden.

Voor het heden staat het vast, dat het maatschappelijke het persoonlijke wil gaan veroveren en dat het daarvoor nieuwe geestelijke en stoffelijke vormen zoekt.

Te midden daarvan hebben wij ons reenschap te geven van de bestaande rechtsgedachten en rechtsopvattingen eenerzijds en de zich ontwikkelende rechtspraktijk anderzijds. Want leven en denken hebben nauw aan elkaar verbonden te blijven. Zoo is het bij alle origineele groote denkers geweest en bij een toe-

gepaste wetenschap, als de rechtswetenschap, geldt dit vereischte nog in het bijzonder.

In een vrijen staat, waar het woord vrij mag klinken, behoeven daarbij nimmer, zooals bij het moderne natuurrecht onder kerkelijken dwang en het absolutisme in de 17e- en 18e eeuw, groote spanningen te ontstaan tusschen abstracte idee en bestaande werkelijkheid.

Vrij zal het wetenschappelijk onderzoek daar kunnen zijn, onder eerbiediging van de bestaande wetten, onder eerbiediging ook van de overtuigingen van anderen.

Aankoop van Bouwmateriaal. — Gebeurlijk verhaal bij verborgen of zichtbare gebreken.

De afschilfering of desagregatie van den geleverden steen kan, in zekere gevallen, aanleiding geven tot rechtsvorderingen ingesteld tegen den leverancier der steenen, krachtens artikel 1643 van het burgerlijk wetboek. Het gebrek in den steen kan immers na een zekeren tijd groot gevaar voor instorting aan gansch een gebouw doen loopen. De vraag dient dan gesteld: wanneer kan men een verhaal uitoefenen krachtens bovengemeld artikel, tegen den leverancier van dergelijke steenen, die ongeschikt blijken te zijn tot het gebruik waartoe zij bestemd waren?

Deze vraag dient beantwoord en beoordeeld naar den aard dezer gebreken die den steen aantasten. Zijn de gebreken zichtbaar of integendeel verborgen bij de levering?

Krachtens artikel 1643 van het burgerlijk wetboek moet de verkooper instaan voor de verborgen gebreken der verkochte zaak, zelfs wanneer hij die niet mocht hebben gekend (buiten in dit laatst geval beding van ontlasting van waarborg). Dit artikel wijst op de gebreken welke een eerst, zelfs grondig onderzoek niet toelaat te ontdekken en waarvan men zich slechts kan vergewissen door een deskundig onderzoek of een scheikundige ontleding of nog door het gebruik. (Luik 9 Nov. 1891 Pas. 1892, 2, 69 B. J. 1891, 1487; Brussel 23-12-1895, Pas. 1896, II, 102; Gent 3-6-1919, Pas. II, 171). Deze gebreken die koopvernietigend zijn, geven aanleiding tot een rechtsvordering die moet ingesteld worden binnen een zeer korten termijn volgens den aard dezer gebreken en de gebruiken der plaats van den verkoop (art. 1648 B. W.).

Zijn integendeel de gebreken zichtbaar bij de levering, dan moet de kooper het geleverde weigeren te ontvangen of ten minste onmiddellijk na levering zijn bezwaren inbrengen en op weigering van verkooper deze klachten als gegrond aan te nemen, het geleverd materiaal naar een onzijdige plaats voeren om een gerechtelijk deskundig onderzoek uit te lokken. Indien de kooper het gebrekkig materiaal in ontvangst neemt, zonder voorbehoud, betaalt en

laat verwerken, dan moet hij worden beschouwd als de levering, alhoewel gebrekkig, op stilzwijgende wijze aanvaard te hebben.

Een interessant vonnis werd uitgesproken in dien zin door de Koophandelsrechtbank van Gent, op 7 Mei 1936.

Het ging om levering van baksteen, genaamd «boerkes» die meer dan een jaar nadien begonnen af te brokkelen en af te schilferen in het gebouw waarin zij verwerkt waren. De eigenaar, die deze steenen besteld had, beweerde dat zij door verborgen gebreken aangetast waren en vorderde de veroordeeling tot teruggave van den prijs en betaling van vergoeding voor de schade en verliezen welke hij tengevolge dezer levering van gebrekkigen steen ondergaan had.

Het kwam erop aan te beslissen of de gebreken van de geleverde steenen verborgen of zichtbaar waren. In het eerste geval kon de koop vernietigd worden, in het tweede geval hadden de inontvangstneming en betaling van den steen door den eigenaar zonder voorbehoud noch protest, voor gevolg den leverancier van alle verantwoordelijkheid te ontlasten. De rechtbank oordeelde dat het ter zake ging om zichtbare gebreken, waarvan de eigenaar zich had kunnen overtuigen bij de levering. Hij had den bouw overigens toevertrouwd aan metsers-aannemers op daguur betaald. Zijn eisch werd diensvolgens afgewezen. Wij schrijven de beweegredenen van dit vonnis hier over:

«Ten gronde: Aangezien de debatten bewezen hebben en overigens het niet betwist wordt dat de heer D.S. in den loop van het jaar 1934 aan de vennootschap D. G. 40.100 baksteen «boerkes» heeft aangekocht, waarvan de groote hoeveelheid aangeduid onder het nummer 11, dus van zeer geringe hoedanigheid was;

Aangezien het ten onrechte is dat meer dan één jaar nadien de heer D. S. aan de firma D. G. het verwijt richt steenen geleverd te hebben welke afbrokkelen en afschilferen en dat hij bedoelt de kosten van afbraak en van gansch heropbouwen

van zijn huis aan deze firma op te leggen, dewijl hij zonder eenig protest of voorbehoud de baksteen waarover het geschil loopt in ontvangst genomen heeft en ze door zijnen ondernemer heeft laten verwerken, dan wanneer volgens eene gevestigde rechtspraak het voorafgaandelijk op hem rustte nopens de gebreken waarover hij zich thans beklagt, onmiddellijk zijne bezwaren in te brengen, en op weigering van de verkoopster ze te aanvaarden, de gewone voorzorgsmaatregelen onverwijld te treffen om de eenzelveheid der waren te verzekeren en zijne beweerde rechten te beschermen, de baksteen naar een onzijdige plaats te voeren en een gerechtelijk deskundig onderzoek uit te lokken;

Aangezien de heer D. S. zulks niet heeft gedaan en dienvolgens dient beschouwd te worden als de betwiste leveringen op stilzwijgende wijze aanvaard te hebben;

Aangezien om te trachten zich aan de gevolgen dezer aanvaarding te onttrekken, de heer D. S. de bepalingen van art. 1641 en volgende van het B. W. niet ernstig mag invoeren dewijl het onomstootbaar vaststaat dat het ter zake gaat om zichtbare gebreken waarvan hetzij door hem zelf, hetzij met zijn ondernemer en zijn bouwkundige te raadplegen, hij zich heeft kunnen overtuigen (Baudry Lacantinerie en Saignat, de la Vente n° 419, bl. 353 en waarvoor de verkoopster dienvolgens niet aansprakelijk mag worden gesteld (art. 1642 B. W.).

Aangezien inderdaad alwie geen ambachtsman is nochtans weet en het overigens voor de hand ligt dat een baksteen «boerkes» van tweede keus noch de hoedanigheden van een steen van eerste keus, noch deze van een machiensteen bezit;

Aangezien om zich onmiddellijk op nauwkeurige wijze rekenschap te geven van de hoedanigheid van den graad van weerstand van een baksteen het geenszins noodzakelijk is tot een scheikundige ontleding over te gaan, dewijl bij volkomen oppervlakkig onderzoek met de oogen, de voren en de banden uiterst gemakkelijk vastgesteld worden dat eene bleke onvolledig gebakken en dof klinkende steen klaarblijkelijk veel minder stevig is dan een donker roode volstrekt gebakken en helder klinkende steen;

Aangezien met een steen bij middel van een penemes en zelfs van den nagel te krabben ook zonder moeite bestatigd kan worden dat deze steen uiteenvalt en van toen af voor het opbouwen van inwendige muren van een huis slechts dienen kan;

Aangezien de heer D. S. die zonder tot zulkdanige vaststellingen over te gaan voor het oprichten van de aan het stormweer blootgestelde muren van zijn huis de baksteen waarvan sprake door den aanneemer heeft laten gebruiken alzoo eene zware fout heeft begaan waarvan hij alleen de nadeelige gevolgen moet dragen; » enz.

In een ander rechtsgeding van soortgelijken aard werd er een deskundig onderzoek bevolen. Wij lezen in dit verslag onder andere het volgende:

«... Nous concluons que les briques employées ne pouvaient servir à l'usage qui en a été fait.

Ces briques ne présentant pas de défauts cachés.

Elles correspondent à la dénomination mentionnée sur les factures de la briqueterie. Tout homme de métier sait ou doit savoir que les briques pales insuffisamment cuites ne peuvent, servir à des usages extérieurs. La briqueterie n'avait pas à s'inquiéter de l'usage qui serait fait de ces briques. Elle a désigné sur ses factures que c'étaient des briques pales IIe choix.

La défendeur ayant une demande de briques de la part des défendeurs V. s'est adressé à diverses sources avant d'acheter à la Briqueterie S. P. et a probablement acheté là où il avait le moindre prix, sans se soucier de l'usage qu'aurait fait son acheteur de ces briques.

Les entrepreneurs soit par incompetence, soit par inattention ou insouciance ont pris livraison de ces briques et les ont employées à un usage auquel elles étaient absolument impropres.

Ces briques étant insuffisamment cuites ne peuvent résister aux intempéries. Leurs parois extérieures sont poreuses et doivent nécessairement s'effriter sous l'action des pluies et de la gelée. C'est ce qui explique non seulement leur effritement extérieur mais aussi leur action intérieure qui repousse et désagrège les crépissages des murs.

Cette désagrégation ne peut aller qu'en augmentant et compromet la solidité de l'immeuble. Celui-ci souffrira de plus en plus de cet état de choses et il y a lieu d'y porter remède et remède sérieux. »

Gevolgtrekking: Telkens de gebreken in den geleverden steen onmiddellijk bij de levering konden vastgesteld worden, door de kleur, of andere uitwendige teekenen, bij eerst, doch grondig onderzoek, moet alle eisch ingesteld krachtens artikel 1643 en volg. van het B. W. afgewezen worden.

Indien zooals het verslag het verklaart, de steen op zichtbare wijze gebrekkig was, niet bestemd tot het gebruik waartoe het later gediend heeft, en een afschilfering liet vermoeden, (hetgeen een technische kwestie is) dan moet hoogeraangehaalde beslissing der handelsrechtbank als juridisch aanvaard worden. « Indien de kooper meent de betaling van den koop prijs te mogen weigeren, om reden dat de koopwaar niet overeenstemt met de beschrijving of het monster, of van slechte hoedanigheid is, moet hij ONMIDDELLIJK zijne bezwaren inbrengen en zonder verwijl door de rechtbank doen bevelen dat de koopwaar in handen van derden zal in bewaring gegeven worden en door deskundigen zal worden onderzocht. Indien hij integendeel de goederen in zijn magazijn opslaat en ze daar een zekeren tijd laat, zal hij in zijn eisch niet ontvankelijk worden verklaard. Zijne handelwijze mag dan immers als eene voldoende aanduiding beschouwd worden dat hij de goederen stilzwijgend heeft aanvaard. »

ANDRE RODENBACH,
lic. pleitbezorger, Gent.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RECHTSPRAAK

103

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 20 December 1937.

Voorzitter : M. Jamar.

Op. Min. : M. Sartini van den Kerckhove.

LEURHANDEL. — REGLEMENTEERING. — KAART EN HERKENNINGSTEEKEN. — AANGESTELDE. — ECHTGENOOTE.

De voorschriften van het K. B. van 13 Januari 1935 betreffende de reglementeering van den leurhandel — in casu het bezit van een kaart en van een herkenningsteeken — zijn van toepassing ook dan wanneer de persoon, die zich met den leurhandel bezighoudt, de echtgenoot is van den handelaar en niet door een dienstkontraakt met hem is verbonden.

Procureur des Konings te Charleroi t/ 1. Zajf Isaac en 2. Psankewietz Hana, echtg. Zajf.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer Fontaine in zijn verslag, en op de conclusiën van den Heer Sartini van den Kerckhove, Advocaat Generaal ;

Overwegende dat de zaken, onder nummers 2790 en 2791, de zelfde partijen betreffen, dat zij betrekking hebben op dezelfde feiten en dezelfde twistvraag opwerpen, dat er dus aanleiding bestaat ze samen te voegen ;

Omtrent het eenig middel van verbreking ex officio opgeworpen : schending van artikels 6 en 12 littera d, samengebracht, van het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935 betreffende de reglementeering van den leurhandel door dat de bestreden vonnissen op hun eigen redenen en op de redenen van den eersten rechter steunende, de beslissingen bekrachtigd hebben in dewelke de eerste rechter verweerder Zajf Isaac vrijgesproken heeft van de betichting : om als verkooper een aangestelde te hebben gebezigd die noch van de kaart, noch van het herkenningsteeken van handelaar voorzien was, dat de persoon door betichte als verkooper aangesteld, in het onderhavig geval, de tweede betichte Psankewietz Hana, de echtgenoot van den eersten betichte was, en als dusdanig zijn aangestelde niet kan zijn ; daar de echtgenoot die de goederen van den handel van haar man in 't klein verkoopt, slechts de lasthebster van deze is, door geen kontraakt, hoegenaamd, dat onder de bediendenkontrakten kan gerangschikt worden, verbonden is, en zich bepaalt tot het verleen van een medewerking die haar oorsprong en haar betekenis vindt in de huwelijksvereeniging.

Overwegende dat, zooals het uit het verslag aan den Koning, dat het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935 voorafgaat, blijkt dat het voorgeelde besluit als doel heeft : de misbruiken waartoe de leurhandel aanleiding gaf, zoowel ten nadeele van het publiek als ten nadeele van wonende handelaars, te beteugelen ; dat het Koninklijk Besluit, voornamelijk om het publiek te beschermen tegen die misbruiken, welke ook de persoon

weze van wie zij uitgaan, in art. 6 voorschrijft dat de handelaar of de Vennootschap die een leurhandel uitoefent bij bemiddeling van bedienden, arbeiders of aangestelden, voorafgaandelijk, voor zich zelf en voor elken van dezen een kaart van leurhandelaar moet bekomen hebben ;

Overwegende dat de wetgever, met het oog op de bescherming van het publiek tegen de misbruiken van deze die daadwerkelijk aan de uitoefening van een leurhandel deelnemen, wanneer hij de helpers heeft aangeduid over dewelke het toezicht zich uitstrekt, hij, heel natuurlijk en vooral de feitelijken toestand heeft moeten in acht nemen welke gezegde helpers in de oogen van het publiek innamen ;

Overwegende dat de gehuwde vrouw, ten opzichte van derden, wanneer zij de goederen van den handel van haar man in 't klein verkoopt, zich in den feitelijken toestand van een bediende bevindt, van een aangestelde in dienst van den titularis van gezegden handel, en dat, met al de gevolgen door het Besluit beoogt en door dezen toestand ten opzichte van het publiek, mede gebracht, dat, wanneer zij in de oogen van derden de bedieningen bekleedt welke deze zijn van een bediende of een aangestelde, zij ten hunnen opzichte er de hoedanigheid van aanneemt, dat de omstandigheid, door het publiek dikwijls niet gekend, dat ze zich, door de banden van het huwelijk, met haar aansteller vereenigd bevindt, deze hoedanigheid van haar niet kan wegnemen ; dat zij voor derden wel zijn bediende of aangestelde is ;

Overwegende dat de maatregelen van toezicht door het Besluit aangaande de bedienden, arbeiders of aangestelden opgelegd, en de waarborgen van zedelijkheid en van eerlijkheid vereischt van de leurders door het Besluit beoogd, zich opdringen zoowel wanneer de helpers deel uitmaken van de familie van den uitbater van den leurhandel, als wanneer zij vreemd zijn ; dat niet toelaat te veronderstellen dat de wetgever aan zijn toezicht een uitzondering zou willen maken hebben voor de leden der familie van den leurhandelaar ; dat de persoonlijke misbruiken vanwege de echtgenoot weinig moeten gevreesd worden wanneer zooals in onderhavig geval, de man zich in haar omgeving bevindt, dat het niet meer alzoo gaat wanneer de echtgenoot aan den verkoop in 't klein werkt in alle afwezigheid van haar man, geval, waarin men nochtans de ontoepasselijkheid van het toezicht moet aannemen indien de hoedanigheid van echtgenoot deze van bediende of van aangestelde uitsluit ;

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat de bestreden beslissingen, door verweerder buiten vervolging te stellen omdat de persoon, wiens diensten hij had ingeroepen, zijn echtgenoot was, de hierboven bedoelde wetsbepalingen geschonden heeft ;

Overwegende, integendeel, dat het te recht is dat de echtgenoot buiten vervolging werd gesteld

vermits volgens de bewoordingen der vonnissen de handel aan den man toebehoorde en dat de echtgenoot in de zaak was betrokken geweest als handelaarster, dat uit de rechtspleging niet blijkt dat ze is aangemaand geweest haar te verdedigen op voet van art. 7 alinea 2 van het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935 ;

Om deze redenen,

Voegt de voorzieningen samen, verbreekt de bestreden vonnissen maar in zoover slechts dat ze verweerder Zajf Isaac van de vervolgingen, tegen hem ingespannen, hebben ontslagen ;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers der rechtbank van eersten aanleg te Charleroi, en dat melding er van zal gemaakt worden in den rand van de gedeeltelijk vernietigde vonnissen ;

Verwijst de zaak naar de correctioneele rechtbank te Bergen, zetelende in graad van beroep ;

Verwijst verweerder in de helft der kosten, laat de andere helft ten laste van den Staat.

104

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 21 December 1937.

Voorzitter : M. Soenens.

Op. Min. : M. L. Cornil.

GEBRUIK DER TALEN. — MEMORIE TOT STAVING EENER VOORZIENING IN VERBREKING. — NIETIGHEID.

Wanneer de bestreden beslissing in het Nederlandsch werd geveld dient de memorie tot staving der voorziening in verbreking, op straf van nietigheid, in dezelfde taal te worden opgesteld.

a) Ratz Arye b) Ratz Arye t/ Itzkowitch.

Het Hof,

Gehoord raadsheer Istas in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Léon Cornil, advocaat-generaal ;

Overwegende dat de zaken onder Nrs 3096 en 3097, ter algemeene rolle ingeschreven, samenhangend zijn, en dat er dient ze samen te voegen om er over door een en hetzelfde arrest te beslissen :

Overwegende dat, ingevolge artikel 27 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen, de rechtspleging voor het Hof van Verbreking geschiedt in de taal in dewelke de bestreden beslissing is ingesteld ; dat, luidens artikel 40 derzelfde wet, die regel op straf van nietigheid voorgeschreven is, en die nietigheid ambtshalve door den Rechter wordt uitgesproken ;

Overwegende dat, alhoewel de bestredene beslissingen beide in het Nederlandsch werden geveld, de memoriën tot staving der voorzieningen, door betichte zelf ondertekend, in de Fransche taal opgesteld zijn ; dat het Hof van Verbreking er dus geen acht mag op slaan ;

Aangaande de openbare vorderingen :

Overwegende dat de aangeklaagde beslissingen geveld werden op rechtsplegingen in dewelke de

substantieele of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen nageleefd werden en dat de uitgesproken veroordeelingen overeenkomstig de wet zijn ;

Voor wat betreft de burgerlijke vordering in zake misbruik van vertrouwen :

Overwegende dat betichte geene middelen inroept en dat het Hof er ambtshalve geene opwerpt ;

Om deze redenen :

Voegt te samen de zaken ter rolle sub Nis 2096 en 2097 ingeschreven, en er over door een en hetzelfde arrest beslissende, verwerpt de twee voorzieningen in verbreking ;

Verwijst eischer in de kosten.

105

KRIJGSHOF

25 November 1937.

Voorzitter : Mr Van de Kelder.

Auditeur Generaal : Mr de Jaer.

Pleiters : Mters J. Van Cuyck en S. Oyen.

BURGERLIJKE PARTIJ. — GEHUWDE VROUW. — AANSTELLING. — MOREELE SCHADE. — VERGOEDINGEN DIE IN DE GEMEENSCHAP VALLEN. — ECHTELIJKE MACHTIGING.

Een gehuwde vrouw is ontvankelijk in haren eisch als Burgerlijke Partij gesteld zonder bijstand of machtiging van haar echtgenoot voor wat betreft de vergoeding der moreele schade maar niet voor de vergoedingen die in de gemeenschap vallen.

Op. Min. en Vranx B. P. t/ De Keersmaecker.

Beticht van : te Antwerpen, den 6 Juni 1937, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht den persoon van een ander aan te randen, slagen of verwondingen te hebben toegebracht aan d egenaaemde Vranx Emilia, echtgenote Dedeijstere.

a) *Op strafrechtelijk gebied :*

Aangezien het feit dat vastgesteld verklaard is geweest door den eersten rechter, niet bewezen is gebleven door het onderzoek vóór het Hof gedaan,

b) *Op burgerlijk gebied :*

Aangezien de Burgerlijke Partij zich aangesteld heeft zonder voorzien te zijn van de bewilliging van haren man, en dat haar eisch niet ontvankelijk is, voor zooveel zijn voorwerp de «pijnen en smarten, moreele schade» (5° der besluiten in eersten aanleg) te buiten gaan, het overige (1° tot 4° der besluiten «doktersrekening, enz.») de gemeenschap betreffende (zie Schuind, Traité Pratique de Droit Criminel, 2e uitgave, band I, bl. 327 n° 25 en bl. 328) ;

Om deze beweegredenen,

Gezien artikelen : 1-11-21-23 der wet van 15 Juni 1899 ; 181-185 van het wetboek van Rechtspleging voor de Landmacht van 20 Juli 1918 ; 66 der wetten op de Militie, de Werving en de Dienstverplichtingen samengeordend door Koninklijk Besluit van 5 Maart 1929 ; 11-18-24-31-32-34-35-36-37-41-68 alinea 1 der wet van 15 Juni 1935 ;

Het Hof ontvangt de beroepen van den betichte, van het Openbaar Ministerie en van de Burgerlijke Partij, beslissende bij tegenspraak tegenover al de partijen en recht doende, vernietigt het bestreden vonnis zoowel tegenover de Openbare als tegenover de Burgerlijke Partij;

Hervormende, verklaart betichte niet plichtig aan onvrijwillige slagen of verwondingen aan Vranx Emilia, echtgenoot Dedeijsters, te Antwerpen, den 6 Juni 1937; spreekt hem uit dien hoofde vrij en stelt hem buiten zaak zonder kosten;

Ontlast betichte van de veroordeelingen tegen hem uitgesproken ten bate van de Burgerlijke Partij;

Verklaart den eisch der Burgerlijke Partij niet ontvankelijk voor hetgeen de gemeenschap aanbelangt (1° tot 4° der besluiten) en ontvankelijk voor het overige (5° der besluiten), doch hieromtrent niet gegrond, in zoover deze gesteund is op de schikkingen van artikelen 418 en 420 van het gewoon Strafwetboek; wijst ze af van haren eisch en veroordeelt ze tot de kosten beider aanleggen.

106

HOF VAN BEROEP TE GENT

2de Kamer. — 1 December 1937.

Voorzitter : M. Jouret.

Raadsheeren : MM. De Clercq en Heyvaert.

Op. Min. : M. Remy.

I. DERDEN-VERZET. — GEBREK VAN HOEDANIGHEID. — EXCEPTIE VAN NIET-ONTVANKELIJKHEID. — VOOR HET EERST IN BEROEP TEGEN GEWORPEN. — ONTVANKELIJKHEID.

II. GEMEENSCHAP. — VERBINTENIS AANGEGAAN DOOR DEN MAN. — VERDICHTING. — VONNIS NAAR AANLEIDING VAN DIE VERBINTENIS. — BENADEELING VAN DE RECHTEN DER VROUW. — VORDERING TOT ECHTSCHEIDING TEGEN DEN MAN. — DERDEN-VERZET VAN DE VROUW TEGEN DAT VONNIS. — NIET-ONTVANKELIJKHEID. — VROUW GEEN DERDE. — GEZAG VAN DEN MAN. — OPENBARE ORDE.

I. De exceptie van niet-ontvankelijkheid van een derden-verzet bij gebrek van hoedanigheid van den eischer kan voor het eerst in beroep tegengeworpen worden.

II. De vrouw kan geen derden-verzet doen tegen een vonnis dat haar benadeelt en gewezen werd naar aanleiding van een verdichte verbintenis door den man aangegaan ten laste van de gemeenschap, vóór het instellen van een vordering tot echtscheiding tegen hem. De vrouw is immers geen derde vermits zij in de rechtsgedingen door haar man vertegenwoordigd is; en de gevaren die daaruit voor haar voortvloeien kunnen niet opwegen tegen het stelsel van de wet aangaande het gezag van den man, dat de openbare orde aanbelangt.

J. De W. t/ H. M. en L. B.

Overwegende dat appellante's derden verzet ingediend werd tegen een vonnis den 5 September

1936, ten laste van B., haren man, door geïntimeerde M. verkregen;

Overwegende dat, zoo voor den eersten rechter de ontvankelijkheid van het derden-verzet niet betwist werd, de exceptie van niet-ontvankelijkheid bij gebrek aan hoedanigheid van den eischer, toch voor de eerste maal, voor het Hof mag tegengeworpen worden;

Dat, zonder grond appellante aanvoert dat, bij vonnis van 17 Oktober 1936, hetwelk gezag van gewijsde verkregen heeft, de ontvankelijkheid van het verzet aangenomen werd;

Dat, gelet op het beschikkend gedeelte van dit vonnis de draagwijdte van die beslissing deze niet is die appellante beweert, daar de Rechtbank enkel, bij voorloopigen titel en onder voorbehoud van alle rechten der partijen, voor recht gezegd heeft dat de uitvoering van het vonnis waartegen verzet, zal geschorst blijven tot dat een eindvonnis op het verzet zal gevelde worden;

Dat over de ontvankelijkheid slechts bij het bestreden vonnis van 14 Januari 1937 gevonnist werd;

Dat de exceptie van gewijsde zaak aangaande de ontvankelijkheid van het verzet dus niet kan aangenomen worden;

Overwegende dat tot staving van haar verzet, appellante het bestaan der schuldvordering van M. tegen haren man betwist en namelijk houdt staan dat het hier gaat over eene schuldvordering uit hoofde van geldontleening die hij verstandhouding tusschen M. en haren man verdicht werd;

Dat aldus het derde-verzet eene vordering uitmaakt tot nietigverklaring van die schuldvordering wegens verdichting;

Overwegende dat appellante tevens aanvoert dat zij in Mei 1936 eene vordering tot echtscheiding ingediend heeft, maar dat in zake die vordering tot echtscheiding geen invloed kan hebben op de ontvankelijkheid van het derden-verzet;

Dat, inderdaad, uit de voorgebrachte stukken en de vastgestelde feiten, ten genoeye van recht blijkt dat de overeenkomst tusschen B. en M. reeds in het jaar 1934 aangegaan werd;

Dat appellante vruchteloos zekere onregelmatigheden op fiscaal gebied inroept om den datum van de overeenkomst te betwisten;

Dat in twijfel niet kan getrokken worden dat de betwiste overeenkomst sedert een geruimen tijd gesloten was toen de vordering tot echtscheiding ingediend werd;

Dat, diensvolgens, appellante zich niet mag beroepen op art. 271 B. W. om, van nu af, de vordering tot nietigverklaring der overeenkomst in te dienen, ten titel van voorloopige maatregel zooals voorzien in de rechtspleging tot echtscheiding;

Dat, bij toepassing van het gemeen recht, het indienen van deze vordering door de vrouw slechts mogelijk is na de ontbinding van het huwelijk en de aanvaarding der gemeenschap;

Dat, gedurende het geding tot echtscheiding, dat nog altijd hangend is, het huwelijk blijft bestaan met alle zijne gevolgen aangaande het gezag van den man;

Dat zulks, weliswaar, de belangen der vrouw in

de huwelijksgemeenschap aan zekere gevaren blootstelt, maar dat dit bezwaar niet kan opgaan tegen het stelsel van de wet aangaande het gezag van den man, hetwelk de openbare orde aanbelangt;

Overwegende dat B., die in zijne hoedanigheid van hoofd der huwelijksgemeenschap door M. in rechte betrokken werd, het recht had, alleen verbintenissen aan te gaan die de gemeenschap verplichtten, alsook, 't zij als eischer, 't zij als verweerder, de roerende rechtsvorderingen aan die gemeenschap uit te oefenen;

Dat hij, als heer en meester der gemeenschap, appellante, in het geding door M. ingediend, tegenwoordigde;

Dat appellante's bewering dat zij in dit geding geen partij was, van allen grond ontbloomt is, en dat zij zich dus niet bevindt in de voorwaarde bij art. 474 Wetboek rechtspleging in Burgerlijke Zaken vereischt tot het indienen van een derden-verzet; dat met recht en rede geïntimeerde B. de niet ontvankelijkheid van dit verzet bij gebrek aan hoedanigheid voor het Hof tegenwerpt;

Aangaande den tegeneisch van geïntimeerde M. wegens roekeloos beroep:

Overwegende dat, waar de eerste rechter, het derden-verzet als ongegrond afgewezen heeft, zoo het Hof dit verzet niet ontvankelijk verklaart, zulks niet belet dat het beroep als roekeloos voorkomt;

Dat het tergend karakter van het beroep spruit uit de feiten en omstandigheden der zaak, namelijk uit de opzettelijk verdragende houding van appellante en uit hare handelwijze, die tot tweemaal toe de verkooping bij rechtsmacht van de aangeslagene goederen heeft doen uitstellen;

Dat de schade, de geïntimeerde M. uit dien hoofde geleden heeft, billijk op 1000 frank mag geschat worden;

Om deze redenen:

Het Hof, gehoord het advies van den heer Advocaat-Generaal Remy;

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935;

Ontvangt de beroepen, doet het bestreden vonnis te niet, opnieuw wijzende, verklaart appellante's derden-verzet niet ontvankelijk;

En, wijzende op den tegeneisch van geïntimeerde M., verwijst appellante aan M. eene som van 1000 frank te betalen ten titel van schadevergoeding wegens roekeloos en tergend beroep;

Verwijst appellante in de kosten van beide aanleggen.

**Vlaamsche Juristen
Abonneert U op
RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!**

107

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6de Kamer. — 3 Juli 1937.

Voorzitter : M. Godding.

Raadsheeren : MM. Simons en Delvaux.

Advocaat-Generaal : M. Devooght.

Pleiters : Mters Wauquez en Cleren.

ECHTSCHIEDING. — SCHEIDING VAN TAFEL EN BED. — TOEKENNING VAN KIND. — RECHT VAN PARTIJ TEN WIENS NADEELE DE SCHEIDING IS UITGESPROKEN.

Op grond van artikel 302 B. W., dat volgens de rechtspraak van toepassing is in geval van scheiding van tafel en bed, kan van het algemeene principie, volgens hetwelk het uit het huwelijk geboren kind niet kan toevertrouwd worden aan de echtgenoot ten wiens nadeele de echtscheiding is uitgesproken geworden, slechts worden afgeweken op verzoek van de familie of den heer Procureur des Konings. De schuldige echtgenoot heeft geen hoedanigheid om aan de Rechtbank te vragen dat de gemeenschappelijke kinderen hem zouden toevertrouwd worden.

De Witte t/ Wauters.

Overwegende dat dame De Witte, echtgenote Wauters, den 28 Augustus 1935 beroep heeft ingesteld tegen een interlocutoir vonnis en tevens tegen een eindvonnis, beiden tusschen partijen verleend door de rechtbank van eersten aanleg zitting houdende te Brussel, respectievelijk op 12 December 1933 en 5 Februari 1935;

Overwegende dat het interlocutoir vonnis regelmatig aan appellante beteeekend werd den 5 Mei 1934 en mitsdien, wat bewuste beslissing betreft, het beroep laattijdig is;

Overwegende dat integendeel het beroep in den door de wet voorgeschreven vorm en ten gepasten tijde werd ingesteld, wat het eindvonnis betreft;

Over den grond :

Overwegende dat om gegronde beweegredenen die het Hof zich toeëigent de Rechtbank ten goeden rechte de scheiding van tafel en bed ten voordeele van verweerder in beroep heeft uitgesproken en aan dezen laatsten het gemeenschappelijk kind heeft toevertrouwd;

Overwegende dat uit kracht van art. 302 B. W., dat volgens rechtsleer en rechtspraak toepasselijk is in geval van scheiding van tafel en bed, van den algemeenen regel door vermelde wetsbepalingen gesteld, slechts kan worden afgeweken op verzoek van de familie of van den procureur des Konings;

Dat derhalve de schuldige echtgenoot geen hoedanigheid heeft om aan de rechtbank te vragen dat de gemeenschappelijke kinderen hem zouden worden toevertrouwd;

Dat dientengevolge de besluiten van appellante wat de bewaring van het kind betreft onontvankelijk zijn;

Overwegende dat de heer Procureur-Generaal eenvoudig concludeert tot een wijziging van het recht van bezoek; dat met inachtneming der wettelijke bewezen feiten, dit recht dient geregeld zooals

bepaald wordt in het beschikkend gedeelte van het huidig arrest;

Om deze beweegredenen :

Het Hof,

Gehoord het eensluidend advies in openbare terechtzitting gegeven door den heer advocaat-generaal Devooght;

Alle verdere of strijdige besluiten afgewezen;

Verklaart het beroep laattijdig en onontvankelijk in zoverre het werd ingesteld tegen het interlocutoir vonnis tusschen partijen verleend den 12 December 1933;

Ontvangt het wat betreft het eindvonnis in dd. 5 Februari 1935;

Verklaart de besluiten van appelante niet ontvankelijk wat betreft de bewaring van het gemeenschappelijk kind, ongegrond voor het overige;

Bevestigt het bestreden vonnis, met deze verbetering nochtans dat het gemeenschappelijk kind, alle veertien dagen, des 's Zondags om 9 uur 's morgens, zal geleid worden in de woonst der ouders van appelante, alwaar het zal verblijven tot 19 uur 's avonds om dan bij beroepene terug geleid te worden;

Indien het gebeurde dat het kind een van die Zondagen niet kon geleid worden bij zijn grootouders van moeders zijde, zal het bij deze gebracht worden den volgende Zondag, derwijze het tweemaal in de maand bij die grootouders gedurende één dag verblijft;

Het kind zal bij vermelde grootouders verblijven één week gedurende het Paaschverlof en veertien dagen gedurende het groot verlof;

Verwijst appelante in de op het hooger beroep ontstane gerechtskosten.

108

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 31 Maart 1937.

Voorzitter : M. Malgaud.

Op. Min. : M. Beeckmans.

Pl. : Mrs Vaes, Sano en J. De Raedemaeker.

HYPOTHEEK. — VERHURING VAN GEHYPOTHEKEERD EIGENDOM. — VERBOD VAN VERHURING VOOR MEER DAN DRIE JAAR. — GEVOLG VOOR DE HUURDER.

De hypothecaire schuldenaar is vrij zijn eigendom te verhuren mits in achtnaam der wettelijke voorwaarden door de verhuring van meer dan negen jaren of met voorafgaandelijke betaling van het huurgeld voor minstens drie jaren.

De hypothecaire schuldeischer kan met zijn schuldenaar overeenkomen dat het gehypothekteerde huis voor niet langer dan drie jaar mag verhuurd worden. In beginsel zijn overeenkomsten aan derden vreemd, het geval van bedrog uitgezonderd. Zij kunnen niet tegen den huurder ingeroepen worden, ook niet indien ze gepubliceerd zijn geworden, daar de huurder zich niet moet verwachten bij de inschrijving de melding van een verbod van verhuring te vinden en hij niet de plicht heeft de bestaande verplichtingen van den verhuurder tegenover derden op te zoeken.

Disconto Kantoor der Nationale Bank te Mechelen
t/ Coleaux en Nicasi.

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten :

Aangezien de vraag tot vernietiging strekt van een geboekte huurceel van 9 jaren door den eigenaar van een hypothecair verpanden eigendom verleend, in tegenstrijd met het hem opgelegd verbod zijn eigendom voor meer dan drie jaren te verhuren, dit verbod vermeld zijnde in de inschrijving van zijn hypotheek;

Aangezien in rechte de hypothecaire schuldenaar vrij is zijn eigendom te verhuren, met inachtneming der wettelijke voorwaarden voor de verhuring van meer dan negen jaren of met voorafgaande betaling van het huurgeld voor minstens drie jaren (zie, Laurent, XXX, N° 235 en volg. Martou I, blad 13 en volg. Claes 45 en 64) ;

Aangezien de Pandectes Belges (v° transcription et insertions hypothécaires n° 447) te recht doen opmerken dat het belang der derden de openbaarmaking van alle verhuringen wel zou wettigen maar de wet rekening heeft willen houden van alle belangen;

Aangezien zich zoodus de vraag stelt of de hypothecaire schuldeischer zijn belangen kan vrijwaren door de inschrijving van een verbod, verhuringen van meer dan drie jaren te sluiten;

Aangezien zulk een verbod een overeenkomst tusschen partijen is;

Aangezien overeenkomsten in beginsel aan derden vreemd blijven, het geval van bedrog uitgezonderd;

Aangezien de wet hieraan uitzondering voorziet voor de akten van beschikking over onroerende goederen, die aan overschrijving onderworpen zijn (wet 16 December 1851, art. 1) ;

Aangezien de wet anderzijds aan de overschrijving een uitwerking geeft op de verhuringen in het bijzonder geval van de overschrijving van het bevel of beslag inzake van beslag op onroerende goederen (wet 15 Oogst 1854, art. 25) ;

Aangezien de derden in de zoodus bepaalde perken, gehouden zijn de vereischte waakzaamheid uit te oefenen voor hetgeen de meldingen aangaat die zich op het register der overschrijvingen kunnen bevinden;

Aangezien deze toestand in het bijzonder voor den huurder niet bestaat ten aanzien van het register der inschrijvingen;

Aangezien het mogelijke bestaan van een hypotheek op zich zelf voor de nhuurder zonder belang is, en de meldingen die hij volgens art. 83 der wet van 16 December 1851 op 't register der inschrijvingen moet vinden aan het recht van den eigenaar in zake verhuring vreemd zijn;

Aangezien de huurder zich niet moet verwachten bij de inschrijving de melding van een verbod van verhuring te vinden, en meer algemeen hij niet de plicht heeft de bestaande verplichtingen van den verhuurder tegenover derden op te zoeken;

Aangezien dus moet aangenomen worden dat in het onderhavige geval de wet den hypothecairen

schuldeischer geen bijzondere middelen van bescherming geeft, derwijze dat hij slechts het gemeen recht kan inroepen in geval van benadeeling;

Aangezien de aanleggers inderdaad ook dit doen gelden op grond van art. 1167 B. W.;

Aangezien zij dus de last hebben de kwade trouw van den verhuurder en van den huurder te bewijzen;

Aangezien desaangaande de prijs van de verhuring geen bewijs levert, en de debatten ter zitting uitgemaakt hebben, dat indien wel kan aangenomen worden dat de aanleggers hoogere aanboden afgewezen hebben, het verschil in de prijzen niet dermate groot is dat de bedongen prijs op zich zelf verdacht zou zijn;

Aangezien ook niet bewezen is dat de huurder over minder geldmiddelen zou beschikken dan andere uitbaters die geldelijken steun zoeken, daar niet betwist is dat hij dan zijn verplichtingen tegenover den verhuurder voldaan heeft en hij daarenboven 25.000 frank voor den aankoop van meubelen en 20.000 frank voor de openingstaks gevonden heeft;

Aangezien hij weliswaar de restaurantiezaal slechts na afloop van het jaar 1936 geopend heeft, maar dit uitlegt door het niet betwiste feit dat werken in het gebouw moesten uitgevoerd worden en hij dus de openingstaks niet meer voor het jaar 1936 heeft willen betalen;

Aangezien het niet bewezen is dat hij de aanplakbrieven van de begonnen en niet uitgevoerde beslagen op onroerende goederen heeft moeten zien, en overigens zelfs indien hij deze gekend had, dit niet op zich zelf zijn kwade trouw had bewezen, daar op het oogenblik der huurovereenkomst het laatste bevel vervallen was, zij het ook maar sedert ongeveer vijftien dagen;

Aangezien weliswaar de omstandigheden van de sluiting der huurovereenkomst als verdacht voorkomen, daar de Brasserie d'Ixelles in naam van den huurder onderhandelingen met de schuldeischers gevoerd hebben waarbij zij de huurder op hetzelfde oogenblik de verhuring met den eigenaar afsloot voor 30.000 frank voor de drie eerste jaren en 40.000 frank voor de volgende jaren;

Aangezien daarbij nochtans dient rekening gehouden dat volgens aanleggers zelf de huurder een weinig geleerde man is, en dat zelfs indien hij zijn voordeel gezocht heeft, dit niet bewijst dat hij de feitelijke en rechtelijke omstandigheden der zaak voldoende gekend heeft om met kennis van zaken de aanleggers benadeeld te hebben;

Aangezien hetzelfde niet geldt voor de onderhandelingen die na de sluiting der verhuring door den huurder gevoerd werden om de toestemming van aanleggers te verkrijgen;

Aangezien voor hetgeen den tegeneisch voor schadevergoeding aangaat, daarvoor niet de minste grond bestaat, daar de aanleggers over meer dan voldoende gegevens beschikten om het tegenwoordig geding in te spannen.

Om deze redenen:

De Rechtbank, gehoord den heer Beeckmans, Substituut van den Prokureur des Konings in zijn

advies in openbare zitting gegeven, machtigt de verweerster Willems, vrouw Nicasi om in rechte te treden; ontvangt den eisch en den tegeneisch;

Geeft aan aanleggers akte van hunne schatting van het geding op meer dan 100.000 frank, ieder in zijn bestanddeelen en tegenover ieder der partijen afzonderlijk, alleen voor wat de bevoegdheid en den aanleg betreft en alle andere besluiten verwerpende, wijst de aanleggers af van hunnen eisch en de partijen Nicasi en hunnen tegeneisch;

Veroordeelt de aanleggers tot de kosten.

109

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

24 Augustus 1937.

Voorzitter : M. Verschueren.

Rechters : MM. Verbeke en Behiels.

Referendaris : Mr Thuysbaert.

Pleiters : Mrs Van Haelst en Orban.

I. BEVOEGDHEID EN GROND.

II. BEWIJS EENER FEITELIJKE VENNOOTSCHAP.

I. *Wanneer de bevoegdheid «ratione materie» nauw met den grond der zaak is verbonden, spreekt de rechtbank zich vooreerst uit over de bevoegdheid.*

II. *Het bewijs eener feitelijke vennootschap mag geleverd worden door alle middelen van recht. Alleenstaande feiten zijn echter onvoldoende. Er moeten eene reeks daden voorhanden zijn van gemeenschappelijk bedrijf die door het bestaan eener vennootschap kunnen verklaard worden. Het aanbod van bewijs door getuigen is ook niet ontvankelijk wanneer de beweringen van den aanlegger worden tegengesproken door bestanddeelen uit den bundel die reeds onomstootbaar vaststaan.*

Van Vlierberghe t/ Van Vlierberghe.

Herzien de geregistreerde dagvaarding van 18 December 1936;

Gezien, in minuut, het vonnis door de Rechtbank ter zake gewezen den 12 Januari 1937;

Aangezien de gedaagde Edmond Van Vlierberghe tegenwerpt dat de Rechtbank van Koophandel tegenover hem onbevoegd is, om reden hij geen handelaar is en ook nimmer handelsdaden verricht heeft; dat, meer bepaaldelijk, er nooit een feitelijke vennootschap tusschen hem en den aanlegger bestaan heeft;

Aangezien de betwisting nopens het bestaan eener vennootschap nauw verband houdt met de bevoegdheid van de rechtbank, zoo is het noodig dat de rechtbank zich vooraf uitspreke omtrent deze betwisting (Bormans C. de proc. civ. Belge, D. I. bl. 459; De Paep Comp. civ. D. I. bl. 129, n° 45 en bl. 374 n° 17; Verbreking 11 Februari 1904, Pas. I. 134);

Aangezien het bestaan van de feitelijke vennootschap mag bewezen worden bij de middelen die in handelszaken aangenomen worden, zooals door voorlegging van de boeken, van de briefwisseling of bij getuigen, indien de rechtbank oordeelt dat

deze laatsten mogen gehoord worden (Wet op de venn. art. 5);

Aangezien de aanlegger vraagt dat de rechtbank hem zou toelaten te bewijzen door alle rechtsmiddelen, ook door getuigen:

1) Dat hij, tot in 1930, met de 1^e en 2^e verweerder en zekeren Klaes Fobbe, eveneens te Stekene wonende, een handel in vlas uitbaatte, t.t.z. dat ze samen vlas kochten, bewerkten en verkochten voor gemeenschappelijke rekening;

2) Dat verweerder Jozef Van Vlierberghe de boekhouding hield der gemeenschappelijke zaak;

3) Dat, in 1930, Klaes Fobbe, uit de gemeenschappelijke zaak is getreden en dat sedertdien in zijn plaats is gekomen verweerder Cyriel Van Vlierberghe en hij, aanlegger, met de verweerders dezelfde zaak heeft gedreven;

4) Dat, herhaaldelijk, in Nederland, vlas voor gemeenschappelijke rekening werd aangekocht en namelijk, tot zelfs in Februari 1936, vlas gekocht in Zuid-Beveland, te Stekene aankwam; dat dit vlas door aanlegger en verweerder Jozef Van Vlierberghe werd gelost;

Dat het door Edmond en Cyriel op den hof van Jozef werd gedaan;

5) Dat, onder meer, in 1936, om 33.000 kilos vlas in Nederland werden gekocht door Jozef en August, voor gemeenschappelijke rekening;

6) Dat aanlegger, door de gemeenschap aangekocht en bewerkt vlas, heeft verkocht aan verscheidene kooplieden;

7) Dat, herhaaldelijk, afgewerkt vlas werd geleverd, hetzij voor verweerder Cyriel, of Jozef of aanlegger August;

Aangezien de zeven door aanlegger aangehaalde feiten met zoo weinig nauwkeurigheid zijn omschreven dat het niet mogelijk is te oordeelen of ze ter zake dienend en afdoende zijn; dat deze onnauwkeurigheid ook voor gevolg heeft dat de aangevoerde feiten nie tvoor tegenbewijs vatbaar zijn;

Aangezien de aanlegger zelf zoo zéér bewust is van de niet-ontvankelijkheid van dit aanbod van bewijs door getuigen dat hij, in een later opgesteld besluitschrift een nieuw aanbod van bewijs doet «ter verduidelijking en aanvulling» van het eerste, en, namelijk, aanbiedt te bewijzen:

1) Dat, onder meer, van in 1931 tot en met 1936 August en Jozef Van Vlierberghe samen, en ook soms Edmond er bij, met de factoren in vlas:

Johannes De Wit, wonende Colynsplaats, Noord-Beveland, Adrien Verburgh, wonende te Zuid-Noord-Beveland, Willem Verburgh, wonende te Zuid-Beveland, bij verscheidene Nederlandsche landbouwers, o.m. zekere Hartogh, Kees Janssens, Jan De Reght, vlas kochten in Beveland en zelfs Haarlemmeer;

2) Dat het in Nederland aangekocht vlas per schip te Stekene aankwam en gelost werd door August, Cyriel, Edmond en soms Jozef Van Vlierberghe;

3) Dat het aldus gelost vlas vervoerd werd door Edmond Van Vlierberghe en Cyriel Van Vlierberghe, gebracht op den hof van Jozef en Edmond Van

Vlierberghe en nadien bewerkt onder toezicht van August en Jozef Van Vlierberghe;

4) Dat, om het vlas te bewerken, werklieden werden aangeworven door August, soms afgedankt door Jozef en dat deze werklieden werkten onder toezicht van August, terwijl Edmond en Cyriel het vervoer deden van de stallen naar het land en omgekeerd;

5) Dat het aldus afgewerkt vlas werd verkocht aan een reeks kooplieden o.m. De Block Alois, De Paep Frans, Van Hoyer August, Leon De Paep, Serafien De Looze en geleverd door August, Cyriel of Edmond en betaald aan August of Cyriel of Edmond;

6) Dat Frans De Paep altijd vlas komende van de gemeenschappelijke uitbating, betaald heeft aan Jozef Van Vlierberghe;

Aangezien ook deze feiten niet in zulke mate afdoende zijn dat uit het geleverde bewijs noodzakelijk het bestaan eener feitelijke vennootschap moet afgeleid worden;

Dat, inderdaad, enkele alléénstaande feiten niet volstaan om te doen besluiten tot het bestaan eener vennootschap; dat, integendeel, vereischt wordt, een wel geordende reeks daden van gemeenschappelijk bedrijf, die alléén kan verklaard worden door 't bestaan van een vennootschap (Vavasseur, *Traité des soc. civ et com.* D. I. bl. 367, n° 277);

Aangezien de aanwezigheid van den aanlegger of van Cyriel Van Vlierberghe bij zekere aankopen van vlas in Nederland, hun medewerking bij het lossen en bewerken van dat vlas, bij de levering aan de afnemers of de betaling door deze laatsten, best uit te leggen is, buiten elke vennootschap om, hetzij dat voornoemde personen voor hun medewerking betaald werden, hetzij dat ze handelden uit dienstvaardigheid jegens personen met wien ze door nauwe familiebanden verbonden zijn;

Aangezien het aanbod van bewijs door getuigen niet ontvankelijk is, niet alléén omdat de aangevoerde feiten noch ter zake dienend, noch afdoende zijn, maar ook omdat de beweringen van den aanlegger worden tegengesproken door bestanddeelen uit den bundel die nu reeds onomstootbaar vast staan;

Dat het namelijk bewezen is:

1° Dat Cyriel Van Vlierberghe tot in 1936 in dienst is geweest van Jozef Van Vlierberghe, hetgeen strijdig is met het begrip «vennootschap» hetwelk vereischt dat de deelgenooten op voet van gelijkheid samenwerken en uitsluit dat een vennoot in dienst zij van een mede-vennoot (Vavasseur D. I. bl. 368);

2° Dat al de rekeningen, die voorkomen in het boek van de uitgaande facturen op naam zijn van Jozef Van Vlierberghe en door dezen laatste werden voldaan geteekend;

3° Dat Jozef Van Vlierberghe persoonlijk — en niet de vennootschap — beboet werd wegens ondoken factuurtaks op aan- en verkoop van vlas in 1932-1933;

4° Dat de aankopen van vlas, dewelke voor het tijdperk gaande van December 1934 tot Mei 1936, ongeveer 300.000 Kgr. bedroegen, alleen gedaan

zijn op naam van Jozef Van Vlierberghe en dat ook de daarop betrekking hebbende invoerbewijzen op diens naam zijn afgeleverd;

5° Dat de belastingsbrieven over de jaren 1926 tot en met 1937, door Jozef Van Vlierberghe voorgelegd, alle op diens naam zijn opgemaakt;

Aangezien de aanlegger, aan zijn kant, geen enkel document voorbrengt waaruit zou blijken dat een gemeenschappelijke vlashandel werd gedreven door de gedingvoerende partijen of dat deze laatste, als dusdanig bedrijfslasten hebben gekweten; zoodat al de omstandigheden der zaak leiden tot het besluit: dat er geen vennootschap tusschen partijen bestaan heeft;

Dat er te gelijk uit volgt dat de hoedanigheid van handelaar niet bewezen zijnde in hoofde van Edmond Van Vlierberghe, de Rechtbank, in elk geval onbevoegd is om van de zaak kennis te nemen.

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart zich onbevoegd wegens de hoedanigheid van één der gedaagden en verwijst aanlegger in de kosten.

NECROLOGIE

LOUIS FRANCK

Hij verdwijnt na een welgevuld en vruchtbaar leven. Wanneer de groote pijn van zijn verlies en de bittere smaak van zijn laatste zedelijke folteringen zooals alle leed zal verminderen, zal zijn beeld ons blijven als dat van een groot Staatsman, van een fijn kunstkenner, van een begaafd redeenaar, maar bovenal van een rechtsgeleerde die een zeldzaam diep begrip en een onbegrensde kennis van het recht in dienst stelde van zijn volk en van Vlaanderen.

Ik heb hem een laatste hulde mogen brengen, Vrijdag laatstleden, enkele uren nadat het leven en de beweging hem hadden verlaten. Het edele hoofd, in volledige rust, was dat van een denker die lange jaren in steeds jeugdige opgewektheid, zijn plicht had vervuld als dienaar van een rechtsideaal, en waaruit nu nog als het ware een optimistische aanmoediging uitstraalde.

Bijna een halve eeuw heeft Louis Franck, midden in allerlei werkzaamheden en bezigheden, die dreigden hem af te trekken van zijn juridische roeping, aan deze nochtans steeds getrouw, rechtsprincipen toegepast en gebouwd, ten bate van een menscheit met welke hij zich eng verbonden gevoelde. Zijn politieke loopbaan, is van één enkele lijn doortrokken. En wat ook zijn vijanden er van mochten zeggen, die lijn was steeds eene van rechtsgevoel en rechtvaardigheid tegenover alle mensen.

Ja, hij heeft vijanden gehad. Vooral in de laatste jaren waar hij, toegevend aan wat hij meende zijn plicht te zijn, zich als Gouverneur van de Nationale

Bank wijdde aan financieele vraagstukken, die in onze dagen nog nooit anders dan zorgen brachten aan idealisten en rechtsgeleerden.

Hij had ook vroeger vijanden, afgunstigen en nijdigaards, die hem aan de Balie en in de politiek, steeds achterbaks en in het geniepte, hebben getracht te benadeelen of te bespotten.

Maar Louis Franck heeft ook vrienden gehad, vele vrienden, die, zijn waarde en zijn edel karakter hoogschattend, nu en dan, soms tegen den stroom in, luidop verkonden mochten dat hij behoorde tot de allergrootsten in ons land.

Tien jaar geleden, toen hij van het politieke leven afscheid nam, werd hij gevierd en de redevoeringen die toen werden uitgesproken door wijlen Karel Weyler en Richard Kreglinger, door Maurits Sabbe en Arthur Cornette, bevatten een inventaris van werkzaamheid en invloed zooals men er niet aan velen zou kunnen toeschrijven.

Zijn juridische arbeid is, eilaas, niet omvangrijk, indien men als zoodanig slechts aanschouwt zuivere rechtsstudies. Veel van zijn werk ligt in zijn pleidooien en in zijn redevoeringen. Doch de eenige juridische werken die hij uitgaf zijn gaaf en waardevol.

De twee redevoeringen «Taal en Nationaliteit» en «L'évolution morale et la Crise pessimiste à la fin du XIXe siècle» die hij in de Vlaamsche Conferentie en in den Jeune Barreau, te Antwerpen uitsprak bevatten den kern van zijn levensopvattingen.

Zijn menigvuldige werken over Zeerecht, o. a. «Des Conflits de lois en matière d'abordage» (1895) en «L'assurance maritime et les polices à ordre ou au porteur» (1899), en zijn handboek van zeerecht blinken uit door klaarheid en duidelijkheid.

De leidende rol die hij speelde eenerzijds in het «International Maritime Committee» dat door hem in 1897 gesticht werd en waarvan hij de ziel bleef, en anderzijds in de voorbereiding van de wetgeving ter Vervlaamsching van de Gentsche Universiteit, geeft hem het recht op de dankbaarheid van al wie medewerkt aan de juridische wetenschap in Vlaanderen.

Hij was een van de kraaiende hanen, in den strijd voor Gent. En zijn medewerking was er eene die onmisbaar was om tot de verwezenlijking te geraken. Evenals Frans Van Cauwelaert en Kamiel Huysmans, bezat Louis Franck de noodige innerlijke poëzie zonder welke zulk een strijd niet kan worden geleid.

Van Cauwelaert was de wijsgeerige sereniteit wiens keurige vormfijnheid de Vlaamsche massa omhoog tilde in het proces van de bewustwording; Huysmans wist de spitse vondsten van zijn snijden den geest te doen opflakkeren om de volksmassa mede te slepen in de spotternij waarin de franskiljonsche tegenstanders werden doodgenepen; Louis Franck was de jurist, hij dikteerde de wettelijke bepalingen die er moesten komen en waarvan de logische opeenvolging zoo natuurlijk scheen, dat zelfs de hardnekkigste franskiljons de rechtvaardigheid er van moesten erkennen. Wanneer wij in zijn

warm-dekoratieve werkkamer, van de Schermersstraat, bijeenkwamen, met enkelen soms laat in den avond, dan kwamen geen holle frazen te pas, maar nuchter en zakelijk werden teksten opgesteld of liever opgeschreven zooals Louis Franck ze van meet af aan in een definitieven vorm wist te ontwerpen.

Hij is verdwenen.

Zijn doodsbrief meldt een lange lijst van titels en ereambten. Die welke wij onthouden, staan er niet bij. Zijn jarenlang voorzitterschap van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, het aandeel dat hij nam aan de Vlaamsche Kongressen, zijn werkzaamheid in de Commissie ter vervlaamsching van het Hooger Onderwijs, de stichting van de officieele Commissie voor de vertaling van de wetboeken, dit alles zijn eeretitels die stil maar diep worden opgenoemd door degenen die Louis Franck hebben gevolgd in het reuzenwerk dat hij onbaatzuchtig en op gevaar af zijn populariteit te verliezen, steeds en onverdroten heeft voortgezet, heel zijn leven door.

Ook in de Vlaamsche rechtswereld, en in die van de Vlaamsche wetenschap, is er veel goed te maken tegenover de nagedachtenis van Louis Franck, die eenmaal zal genoemd worden als een van degenen aan wie Vlaanderen eeuwig dank verschuldigd blijft.

Niko Gunzburg.

WETGEVING

WET van 10 December 1937, waarbij wijzigingen worden aangebracht in hoofdstuk II, titel I, boek 2, van het Wetboek van Strafrecht, betreffende de misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van den Staat.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Eenig artikel. In het Wetboek van Strafrecht worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In artikel 114, de woorden « opsluiting van tien jaren tot vijftien jaren » en « levenslange opsluiting » onderscheidenlijk vervangen door « levenslange hechtenis » en « den dood » ;

2° In artikel 115, de woorden « gevangenhouding van tien jaren tot vijftien jaren » vervangen door « levenslange hechtenis » ;

3° In artikel 118, de woorden « hechtenis van vijf tot tien jaren » en « hechtenis van tien tot vijftien jaren » onderscheidenlijk vervangen door « tien jaar tot vijftien jaar hechtenis » en « buitengewone hechtenis » ;

4° In artikel 120ter, de woorden « drie maanden » gevangen door « één jaar » ;

5° In artikel 123bis, de woorden « twee jaren » vervangen door « drie jaren » ;

6° In artikel 123ter, de tweede alinea vervangen door de volgende bepaling : « In hetzelfde geval worden de bij artikel 119 en 120 voorziene gevangenisstraffen en de straf van vijf jaar tot tien jaar hechtenis ver-

vangen door de opsluiting, de straf van tien jaar tot vijftien jaar hechtenis door dwangarbeid van denzelfden duur, de buitengewone hechtenis door vijftien jaar tot twintig jaar dwangarbeid, de levenslange hechtenis door levenslangen dwangarbeid. »

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den « Moniteur » bekendgemaakt worde.

WET van 24 December 1937, houdende verlenging van den geldigheidsduur der tijdelijke wet van 3 Januari 1934 op de onteigening in het belang der defensieve organisatie van het grondgebied.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. De bij artikel 1 der wet van 3 Januari 1934 op de onteigening in 't belang der defensieve organisatie van het grondgebied aan den Koning verleende macht, bij artikel 11 dier wet tot twee jaar beperkt en bij de wet van 1 April 1936 tot 31 December 1937 verlengd, wordt tot 31 December 1939 verlengd.

Art. 2. Deze wet wordt van kracht den dag harer bekendmaking in het Staatsblad.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den « Moniteur » bekendgemaakt worde.

WET van 24 December 1937, tot wijziging, voor 1937, van zekere bepalingen betreffende het provinciaal en gemeentelijk belastingwezen.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Eenig artikel. De provinciale en gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting en de speciale gemeentelijke wegebelaasting worden, voor 1937, met betrekking tot de industrieele onroerende goederen van nature en door bestemming, geheven alsof de aanslagvoet van de grondbelasting 7 t. h. was.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den « Moniteur » bekendgemaakt worde.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 45. — 25 December 1937. — Prof. G. Van den Bergh, Ambtenarenrechtspraak en Administratieve Rechtspraak. — Nr 1. — 1 Januari 1938. — Samenwerking van de Nederlandsche Juristen Vereniging met het Nederlandsch Juristenblad. — Prof. J. C. v. Oven, Pleegkind, zaakwaarneming en condictie. — Mr S. Mok, de betekenis van art. 188, 1ste lit der Grondwet.

ECONOMISCHE TIJDINGEN. — Nr 21. — 25 December 1937. — Eenige problemen omtrent de Organisatie van het Bankwezen in België, door Prof. B. S. Chlepner.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3514. — 19 December 1937. — La Réforme de l'Etat.

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antwerpen. A. Somville, best.